

tes 1 karl på helårsløn lig to karle på halvårsløn. Det berettigede i denne fremgangsmåde kan vel betvivles. Iøvrigt synes tabellen at være behæftet med flere fejl, navnlig skulle der i 1602 stå 565 og ikke 365.

Langt alvorligere indvendinger kan der imidlertid rettes mod dr. Fussings udregninger i bilag A. Her opstilles et år efter år fortløbende overslag over lenets indtægter og udgifter, men dette er ikke udregnet i penge, men i td. hk., d. v. s. td. byg. Grundlaget for denne omregning af alle naturalie- og pengeindtægter eller udgifter i td. byg er Arent Berntsens takster fra 1656. Værdien af dr. Fussings over dette takstskabelon beregnede overslag må anses for at være højst problematisk. Hvilke fatale fejlslutninger den anførte metode har ført til, skal vi belyse med et enkelt eksempel.

Ifølge to overslag over avlen på Bygholm ladegård var kornoverskuddet (avl ÷ udsæd) i 1638/39 og 1641/42 henholdsvis 804 samt 983 td. sæd, af dr. Fussing omregnet til respektive 595 og 751 td. byg. Udgifterne til folkehold beløb sig til 864 sletdaler og vedligeholdelsesudgifterne til 100 dl. Iflg. Arent Berntsens skema kan 1 rd. sættes lig 3 td. byg, og dr. Fussing kommer da til det resultat, at folkehold og vedligeholdelse har kostet værdien af ca. 3000 td. byg. Idet vi ser bort fra den fejl, som begås ved at sætte 1 rd. lig 1 sl. dl., kommer forfatteren til det resultat, at ladegården har givet et vældigt underskud. Hvis vi imidlertid omregner folkeholds- og vedligeholdelsesudgifterne i td. byg efter de sjællandske kapitelstakster — der som nævnt i almindelighed ikke divergerer synderligt fra Bygholms salgspriser — får vi som resultat, at disse udgifter var lig med ca. 430 td. byg. Kornavlen var altså meget vel i stand til at afholde disse udgifter og endda give overskud.

Den sammenblanding af virkelige og beregnede td. hk., som anvendelsen af Arent Berntsens skema medfører, giver med andre ord et komplet fortegnede billede af hovedgårdens og givetvis også lenets indtægts- og

udgiftsforhold. Forfatteren burde ud fra lenets varepriser og de sjællandske kapitelstakster have omregnet indtægter og udgifter i rd. De varer, hvis priser ikke kendes, kunne anføres in natura og omregningen overladt fremtiden. At pengenes værdi ikke var fast, som dr. Fussing anfører, spiller i størstedelen af perioden en underordnet rolle. Speciedalerens sølvindhold varierede kun ubetydeligt, og i størstedelen af tiden faldt rigsdalerens værdi på det nærmeste sammen med speciedalerens. Det er da også betegnende, at dr. Fussing ikke en eneste gang omtaler oppenge eller agio.

Er værket således ikke uden mangler, betegner det dog, som gentagne gange fremhævet, en meget betydelig landvinding for den økonomiske historie. Sin største betydning vil det forhåbentlig få derved, at det som det første har brudt en brecche i lensregnskabernes kilderækker, som synes at skulle få en altovervejende betydning til belysning af 1600-tallets økonomiske og sociale historie.

R. Willerslev.

Readings in Economic Analysis. Edited by *Richard V. Clemence*. Addison-Wesley Press Inc. (Cambridge, Mass.) 1950, 2 bind à ca. 250 sider. Pris pr. bind. 3 §.

Richard V. Clemence fra Wellesley College, Mass., har haft det gode indfald at fotografere nogle af de mest skelsættende artikler i de seneste års tidsskriftdiskussion og lade dem trykke. Resultatet er to særdeles nyttige bind, et om makro-, et om mikroøkonomi. En egentlig anmeldelse er ikke på sin plads, da det udelukkende drejer sig om optryk af velkendte tidsskriftartikler, men som en smagsprøve skal nævnes nogle af de artikler, som er trykt i bind 2 om mikro.

Der er ting, som nu er helt klassiske, f. eks. Taussig's »Is Market Price Determinate?« fra *Quarterly Journal of Economics* (May 1921), eller Pierro Sraffa's berømte »The Laws of Return under Competitive Conditions« fra *Economic Journal* (December 1926). Der er også Viner's berømte »Cost Curves and Supply

tes 1 karl på helårsløn lig to karle på halvårsløn. Det berettigede i denne fremgangsmåde kan vel betvivles. Iøvrigt synes tabellen at være behæftet med flere fejl, navnlig skulle der i 1602 stå 565 og ikke 365.

Langt alvorligere indvendinger kan der imidlertid rettes mod dr. Fussings udregninger i bilag A. Her opstilles et år efter år fortløbende overslag over lenets indtægter og udgifter, men dette er ikke udregnet i penge, men i td. hk., d. v. s. td. byg. Grundlaget for denne omregning af alle naturalie- og pengeindtægter eller udgifter i td. byg er Arent Berntsens takster fra 1656. Værdien af dr. Fussings over dette takstskabelon beregnede overslag må anses for at være højst problematisk. Hvilke fatale fejlslutninger den anførte metode har ført til, skal vi belyse med et enkelt eksempel.

Ifølge to overslag over avlen på Bygholm ladegård var kornoverskuddet (avl ÷ udsæd) i 1638/39 og 1641/42 henholdsvis 804 samt 983 td. sæd, af dr. Fussing omregnet til respektive 595 og 751 td. byg. Udgifterne til folkehold beløb sig til 864 sletdaler og vedligeholdelsesudgifterne til 100 dl. Iflg. Arent Berntsens skema kan 1 rd. sættes lig 3 td. byg, og dr. Fussing kommer da til det resultat, at folkehold og vedligeholdelse har kostet værdien af ca. 3000 td. byg. Idet vi ser bort fra den fejl, som begås ved at sætte 1 rd. lig 1 sl. dl., kommer forfatteren til det resultat, at ladegården har givet et vældigt underskud. Hvis vi imidlertid omregner folkeholds- og vedligeholdelsesudgifterne i td. byg efter de sjællandske kapitelstakster — der som nævnt i almindelighed ikke divergerer synderligt fra Bygholms salgspriser — får vi som resultat, at disse udgifter var lig med ca. 430 td. byg. Kornavlen var altså meget vel i stand til at afholde disse udgifter og endda give overskud.

Den sammenblanding af virkelige og beregnede td. hk., som anvendelsen af Arent Berntsens skema medfører, giver med andre ord et komplet fortegnede billede af hovedgårdens og givetvis også lenets indtægts- og

udgiftsforhold. Forfatteren burde ud fra lenets varepriser og de sjællandske kapitelstakster have omregnet indtægter og udgifter i rd. De varer, hvis priser ikke kendes, kunne anføres in natura og omregningen overladt fremtiden. At pengenes værdi ikke var fast, som dr. Fussing anfører, spiller i størstedelen af perioden en underordnet rolle. Speciedalerens sølvindhold varierede kun ubetydeligt, og i størstedelen af tiden faldt rigsdalerens værdi på det nærmeste sammen med speciedalerens. Det er da også betegnende, at dr. Fussing ikke en eneste gang omtaler oppenge eller agio.

Er værket således ikke uden mangler, betegner det dog, som gentagne gange fremhævet, en meget betydelig landvinding for den økonomiske historie. Sin største betydning vil det forhåbentlig få derved, at det som det første har brudt en brecche i lensregnskaberne kilderækker, som synes at skulle få en altovervejende betydning til belysning af 1600-tallets økonomiske og sociale historie.

R. Willerslev.

Readings in Economic Analysis. Edited by *Richard V. Clemence*. Addison-Wesley Press Inc. (Cambridge, Mass.) 1950, 2 bind à ca. 250 sider. Pris pr. bind. 3 §.

Richard V. Clemence fra Wellesley College, Mass., har haft det gode indfald at fotografere nogle af de mest skelsættende artikler i de seneste års tidsskriftdiskussion og lade dem trykke. Resultatet er to særdeles nyttige bind, eet om makro-, eet om mikroøkonomi. En egentlig anmeldelse er ikke på sin plads, da det udelukkende drejer sig om optryk af velkendte tidsskriftartikler, men som en smagsprøve skal nævnes nogle af de artikler, som er trykt i bind 2 om mikro.

Der er ting, som nu er helt klassiske, f. eks. Taussig's »Is Market Price Determinate?« fra *Quarterly Journal of Economics* (May 1921), eller Pierro Sraffa's berømte »The Laws of Return under Competitive Conditions« fra *Economic Journal* (December 1926). Der er også Viner's berømte »Cost Curves and Supply

Curves» fra *Zeitschrift für Nationalökonomie* (1932), men det meste er langt nyere ting. Især kontroversen mellem marginalisterne og anti-marginalisterne (som parterne holder af at kalde hinanden i Amerika) er vel repræsenteret. I Europa er denne kontrovers måske bedre kendt under navnet striden om *Full-Cost* princippet. Der er Lester's berømte angreb på marginalisterne i *American Economic Review* (March 1946), og der er Machlup's elegante og bidende svar i samme tidsskrift (September 1946).

Blandt de 15 artikler, der findes i andet bind om mikro, kan den enkelte selvfølgelig efter smag og temperament ønske denne og hin udskiftet med andre ting, men dette er ikke stedet at vurdere de enkelte artikler og berettigelsen af at medtage dem og udelade andre. Det har alene været formålet at gøre opmærksom på denne samling, som utvivlsomt vil vise sig overmåde nyttig i undervisningen både på universitetet og handelshøjskolen. Begge steder er tidsskriftforholdene jo meget vanskelige og ethvert bidrag til aflastning må derfor hilses med glæde.

Hans Brems.

P. T. Ellsworth, The International Economy
The Macmillan Company (New York) 1950.
922 sider. Pris: 5.50 §.

S. Enke og V. Salera, International Economics
Prentice-Hall, Inc. (New York) 1951.
724 sider. Pris: 5.00 §.

De to her anmeldte bøger hører til de mest anvendte i amerikanske universiteter. De er begge to elementære lærebøger, som hører hjemme i et *undergraduate course*, d. v. s. 1. dels studiet. Det er karakteristisk for den amerikanske studieform, at der ved 1. dels studier læses bøger af over 700 siders længde i et så specielt felt som international handel (som endda er meget mere specielt set med amerikanske øjne end med danske, fordi U.S.A. er 37 gange større end Danmark). Når den amerikanske student kan læse så meget, er det bl. a. fordi hver forelæsningsrække afsluttes med examen i dette specielle fag, og så er det glemt!

Men den danske læser vil interessere sig

for bøgerne selv, og de to her anmeldte bøger er helt forskellige. Ellsworth's nye bog kaldes på titelbladet for »A Successor to International Economics«, der udkom hos Macmillan i 1938, og slægtskabet med den tidligere bog er også slående. Karakteristisk for Ellsworth er to ting: For det første lægges der meget stærk vægt på det historiske, for det andet er Ellsworth temmelig svag i teorien. Hvad først det historiske angår, så er det naturligvis i og for sig rosværdigt at fremhæve alle tings foranderlighed og derigennem give læseren et indtryk af relativiteten i vore teorier. Alligevel synes anmelderen, at Ellsworth er gået for vidt. Han kan ligesom ikke rigtig løsrive sig fra de gode gamle dages guldfod og bruger meget stor plads på at gennemgå betalingsmekanismen mellem England og U.S.A. før 1914. Til gengæld må han skynde sig at gå hen over de mest moderne ting, for at bogen ikke skal svulme yderligere op. Hvad dernæst det teoretiske angår, så mærker man også her Ellsworth's forankring i de gode gamle dage. Det er vel nu almindeligt anerkendt, at den største forbedring af den internationale handels teori siden Ohlin's dage er Metzler's og Machlup's fremstilling af *landenes nationalindtægter som variable*. Af dette mærker man ikke meget hos Ellsworth. S. 331—337 findes en meget kort fremstilling betitlet »The Role of Income Changes in the Adjustment Process«, S. 342—344 følger et lille Appendix med et par numeriske forløbsmodeller, men det hele virker med et mildt udtryk påklistet. En anden mangel er Ellsworth's ringe forståelse af *indkomstfordelingens* plads i systemet. Siden Heckscher's, Ohlin's og Stolper-Samuelson's arbejder er økonomerne nået til forståelse af den intime sammenhæng mellem udenrigshandel og indkomstfordeling. Men Ellsworth gentager blot Taussig's foragtsfulde karakteristisk af det republikanske toldargument, der som bekendt går ud på, at den amerikanske toldbeskyttelse beskytter den amerikanske arbejders levestandard. Ellsworth kender tilsyneladende ikke Stolper-Samuelson's berømte artikel i *The Review of Economic Studies* (November, 1941), som viste, at forudsat fuld beskæftigelse og fuldkommen konkurrence ville toldbeskyttelse forøge den knappe faktors reallønsom.